

Организација ЖЕНА
Делчево

**Правна писменост и пристап до
институционална поддршка кај жени од
рурални и маргинализирани заедници
Компаративна анализа**

Компаративна анализа: Правна писменост и пристап до институционална поддршка кај жени од рурални и маргинализирани заедници

1. Демографски профил

Делчево – ромска заедница

- Испитаници: 52 жени
- Старосна структура: доминираат постари жени (56+ години: 28; 46–55: 14; млади 18–25: 1)
- Образование: 28 средно, 19 основно, 5 без формално образование
- Вработеност: 38 невработени, само мал дел вработени
- Коментар: генерациски дисбаланс, миграција на младите, ниска автономија и социјална моќ.

Габрово

- Испитаници: 50 жени
- Старосна структура: повеќето возрасни 36–55 години
- Образование: доминира средно, мала застапеност на високо образование
- Вработеност: повеќето невработени или домашни
- Коментар: типичен рурален профил со ограничени ресурси и ниска институционална изложеност.

Звегор

- Испитаници: 50 жени
- Старосна структура: доминираат 56+ години (30 жени), млади 18–25: 2
- Образование: преобладава средно, но 11 со основно или без формално образование
- Вработеност: доминира домашна и невработена популација
- Коментар: постар состав со ниска институционална мобилност, висок ризик од изолација.

Трабовиште

- Испитаници: 50 жени
- Старосна структура: распоредено повеќе кон 46–55 и 56+ години
- Образование: доминира средно образование, мал дел високо и основно
- Вработеност: мешана – невработени и домашни, мал број вработени
- Коментар: рурална заедница со ниска економска автономија.

2. Познавање на правата и информираност

Локација	„Да, добро информирани“	„Делумно“	„Не“	Главни извори на информации
Делчево	39	6	7	Медиуми, пријатели, НВО
Габрово	25	20	5	Медиуми, пријатели, НВО, институции
Звегор	30	15	5	Медиуми, пријатели, НВО
Трабовиште	20	25	5	Медиуми, пријатели, институции

Заклучок:

- На сите локации медиумите се главен извор на информации, но пријателите и НВО се значаен неформален канал, особено во маргинализираните заедници.
- „Самоперцепцијата“ на знаење е висока од реалната способност да се користат правата, особено кај Делчево (ромски жени).

3. Пристап до правна и психолошка поддршка

Локација	Знаат каде да побараат правна помош	Реално побарале	Знаат каде да побараат психолошка поддршка
Делчево	46	9	49
Габрово	40	20	45
Звегор	42	18	44
Тработивиште	35	15	40

Коментар:

- „Парадокс на знаење без користење“ е најизразен кај Делчево.
- Пристапот до психолошка поддршка е најдобро препознаен на сите локации, веројатно поради НВО активности.
- Лицата со ниска изложеност кон институции (особено Делчево) имаат помала реална употреба на правата.

4. Перцепција на дискриминација

Локација	Да	Не	Немале контакт
Делчево	3	12	37
Габрово	10	30	10
Звегор	8	35	7
Тработивиште	5	25	20

Заклучок:

- Кај маргинализираните жени во Делчево, ниската перцепција на дискриминација произлегува од ограничен контакт со институции.
- Во руралните заедници, дискриминацијата е помалку изразена, но присутна како перцепција и бариера за дејствување.

5. Бариери за пристап до поддршка

Главни бариери според испитаничките:

Локација	Недоверба	Страв/срам	Недостаток на информации	Пари	Недостаток на поддршка
Делчево	21	8	5	5	5
Габрово	15	10	15	5	5
Звегор	18	12	10	5	5
Тработивиште	16	8	12	5	6

Коментар:

- Во Делчево доминираат **емоционални бариери** (недоверба, страв).
- Во руралните заедници (Габрово, Звегор, Тработивиште) **информациски бариери** се подеднакво или поважно ограничување.
- Универзално, финансиската и логистичката пристапност се помалку изразени, но сепак присутни.

6. Охрабреноост и лидерство

Локација	Би учествувале во група за поддршка	Присуство на жена-лидерка би ја зголемило довербата
Делчево	46	50
Габрово	40	45
Звегор	35	42
Трабовитиште	38	40

Заклучок:

- Силна позитивна тенденција кон **peer-to-peer** и **женско лидерство** на сите локации.
- Најизразена кај Делчево, што укажува на голем потенцијал за локални женски групи и мрежи за застапување.

7. Клучни теми за едукација и поддршка

Тема	Делчево	Габрово	Звегор	Трабовитиште
Женски права	31	28	30	25
Заштита од насилство	9	15	12	10
Здравствена/социјална заштита	16	20	18	15
Комуникација и лидерство	5	10	8	5
Наследни права	–	5	5	4

Коментар:

- На сите локации висок интерес за **женски права и заштита од насилство**, особено на руралните локации каде пристапот до институции е ограничен.
- Здравствена и социјална заштита е приоритет кај Делчево (маргинализирана) и Габрово (рурална).

8. Квалитативни заклучоци

- **Главни потреби:** доверба во институции, повеќе информации, поддршка од локални женски активистки.
- **Инфраструктурни барања:** подобрување на животната средина, асфалтирање улици, игралишта, автобуска линија (посебно рурални локации).
- **Социјални барања:** поголема застапеност на жените во одлуки, peer-to-peer поддршка, редовни работилници.

9. Заклучок

Компаративната анализа покажува:

1. **Структурни и демографски бариери** – сите заедници имаат постари и ниско образовани жени со ограничен пристап до институции.
2. **Разлики во бариерите:**
  - Делчево: недоверба, емоционални и психолошки бариери.
  - Рурални: недостиг од информации, инфраструктурни ограничувања.
3. **Потенцијал за женско лидерство:** висок на сите локации, со голем интерес за peer-to-peer модели и формирање локални групи.
4. **Приоритети за интервенции:** правна и психосоцијална едукација, здравствена и социјална поддршка, културни медијатори, застапување, peer-to-peer активности.

10. Препораки за проекти и програми

1. **Формирање локални женски групи/peer-to-peer мрежи** на сите локации, со фокус на правна писменост и застапување.
2. **Локални медијаторки и женски лидери** за зголемување на довербата и контакт со институциите.
3. **Редовни правни, психолошки и здравствени работилници**, со практични примери и разбирлив јазик.
4. **Социјални активности и инфраструктурни проекти**, координирани со општините, за решавање на реални локални проблеми.
5. **Мониторинг и менторство**, за одржливост на женските групи и peer-to-peer поддршката.

„Ова/а видео/публикација/текст/активност е изготвен/а со помош на

The Kvinna till Kvinna Foundation и Шведска.

Содржината на овој материјал е единствена одговорност на Организација Жена Делчево и во никој случај не ги одразува ставовите на

The Kvinna till Kvinna Foundation и Шведска.“